سوال امتحان داخلی درس : علوم و فنون ادبی		نوبت : اول		مهر آموزشگاه
نام و نام خانوادگی دانش آموز :		کد دانش آموزی :...		
تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۱۰		مدت امتحان : ۹۰دقیقه	ساعت شروع امتحان : ۸	
پایه : دوازدهم	رشته : علوم انسانی	صفحه (۴)	کلاس : دوازدهم	

اداره کل آموزش و پرورش استان گلستان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان گمیشان
دبیرستان امام محمد باقر (ع)

ردیف	شرح سوال	بارم
	تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴نمره)	
۱	هر یک از توضیحات زیر به معرّفی کدام شاعر « دورهٔ بیداری » میپردازد ؟ الف) شاعر وطنی و موسیقی دان دورهٔ مشروطه، مضامین اشعارش وطن دوستی و ستیز با نادانی است. ب) از معروفترین نویسندگان و سیاستمداران بزرگ دورهٔ بیداری است که علاوه بر خدمات و اقدامات سیاسی، در ادبیّات نیز بسیار مؤثّر بود. وی احیاکنندهٔ نثر فارسی است .	۰٫۵
۲	همهٔ گزینه ها به جز گزینه ی ..... از عوامل مؤثر در ایجاد تحوّلات ادبی و بیداری مردم در دوره ی قاجاریه محسوب میشود . الف) تأسیس مدرسهٔ دارالفنون و آموزش دانشهای نوین به همّت امیر کبیر ب)کوشش های عبّاس میرزا درروی آوردن به فنون جدید ج)رواج صنعت چاپ و روزنامه نویسی و ترجمه و نشر کتابهای عربی د) تأثیر جنگهای نافرجام ایران و روس و توجّه مردم به واقعیّت های دنیای جدید	۰٫۵
۳	نام پدیدآورندگان هریک از آثار زیر را بنویسید. الف) سه تابلوی مریم (.....) ب) خداوندنامه (.....)	۰٫۵
۴	از میان رمان نویسان میتوان به محمد باقر میرزا خسروی با رمان..... و میرزا حسن خان بدیع با اثر..... اشاره کرد	۰٫۵
۵	دو تن از شاعرانی را که به زبان ساده و صمیمی کوچه و بازاری روی آوردند نام ببرید.	۰٫۵
۶	چرا در عصر مشروطه ، بیشترین رویکرد نویسندگان به رُمان های تاریخی بود ؟	۰٫۵
۷	بنیادی ترین تفکّر و خواست مشروطه خواهان چه مضمونی است ؟	۰٫۵
۸	کدام مورد، از شاخص ترین درونمایه های شعر عصر بیداری نیست؟ الف) آزادی☐ ب) تعلیم و تربیت جدید☐ ج) توجه به سیاست☐ د) قانون☐	۰٫۵
	موسیقی شعر (۶ نمره)	
۹	با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید. سعدی نظر از رویت کوته نکند هرگز // ور روی بگردانی، در دامنت آویزد. همه کارم زخود کامی به بدنامی کشید آخر // نهان کی ماند آن رازی کز او سازند محفلها الف) بیت اول، کدام اختیار زبانی را دارد؟	۱

www-kanoon.ir

	ب) در مصراع اول بیت دوم، از چه اختیار زبانی استفاده شده است؟	
۱۰	مصوت بلند «ی» در کلماتی مانند: «بیا، گیاه و عامیانه» همواره ..... است. یک کلمه ی دیگر مشابه این کلمه ها مثال بزنید.	۰,۵
۱۱	کدام مصرع هم وزن مصراع زیر است؟ وزن آن را بنویسید . « تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین» الف) دلم سر به هامون رها می پسندد ب) بگشای لب که قند فراوانم آرزوست ج) هستی و نیستی بر عاشقان یکی است د) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند	۰,۷۵
۱۲	در کدام بیت میتوان به دو صورت، برش هجایی زد و پس از تعیین پایه های آوایی، وزن آن را بنویسید . الف)آب زنیدراه را هین که نگار میرسد // مژده دهید باغ رابوی بهار می رسد ب) ای سرو بلند قامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست	۱
۱۳	در مصرع دوم بیت زیر یک اختیار زبانی وجود دارد آن را مشخص کنید . ((نبینی باغبان چون گل بکارد //// چه مایه غم خورد تا گل برآرد))	۰,۲۵
۱۴	تقطیع نمونه های زیر به گونهای که در کمانک آمده، با کدام اختیارات زبانی شاعری مطابقت دارد ؟ الف) جادویی (⏑ –) ب) شب و روز (– ⏑) ج) بهانه (– –	۰,۷۵
۱۵	پس از تقطیع هجایی بیت زیر، اختیارات شاعری زبانی به کار رفته در هر کدام را مشخص کنید.(تمیز و مرتب) گفت ای پسر این نه جای بازی است // بشتاب که جای چاره سازی است	۱,۲۵
۱۶	همسان و نا همسان بودن مصراع های زیر را مشخص کنید. الف) مَحرم این هوش جز بی هوش نیست ب) درد عشقی کشیده ام که مپرس	۰,۵

www.kanoon.ir

	زیبایی شناسی (۶نمره)	
۱۷	در بیت زیر دو آرایهٔ « بدیع معنوی » را بنویسید. ((به تولّای تو در آتش محنت چو خلیل // گوییا در چمن لاله و ریحان بودم))	۰,۵
۱۸	با توجّه به بیت « پدرم روضهٔ رضوان به دو گندم بفروخت / من چرا مُلک جهان را به جویی نفروشم » به پرسشها پاسخ دهید . الف) بین کدام واژه ها آرایهٔ مراعات النظیر وجود دارد ؟ ب) تلمیح به کار رفته در بیت زیر را توضیح دهید.	۰,۷۵
۱۹	آرایهٔ بارز هر یک از ابیات زیر را بنویسید . الف) گفت: آن یار کزو گشت سرِ دار بلند //// جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد ب) فلک در خاک می غلتید از شرم سرفرازی /// اگر میدید معراجِ ز پا افتادن ما را ج) ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد /// چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد	۰,۷۵
۲۰	تضاد و تناقض را در بیت های زیر بیابید و علّت تناقض را بنویسید . الف) نه تو مثل آفتابی که حضور و غیبت افتد //// دگران روند و آیند و تو همچنان که هستی ب) هرگز وجود حاضر و غایب شنیده ای ؟ //// من در میان جمع و دلم جای دیگر است	۰,۷۵
۲۱	در بیت های زیر مشخص کنید کدام سوال متناقض نما دارد و کدام ندارد؟ الف) ای درد توام درمان در بستر ناکامی /// وی یاد توام مونس در گوشه ی تنهایی ب) ب) مجنون چو حدیث عشق بشنید //// اول بگریست پس بخندید ج) محرم این هوش جز بی هوش نیست //// مر زبان را مشتری جز گوش نیست	۰,۷۵
۲۲	در بیتهای زیر، لف و نشرها را بیابید و نوع آنها را بنویسید. ((یکی از موارد، لف و نشر ندارد.)) الف) گر دهدت روزگار دست و زبان زینهار / هر چه بدانی مگوی هر چه توانی مکن ب) زانکه هستی سخت مستی آورد// عقل از سر شرم از دل میبرد ج) «به روز نبرد آن یل ارجمند // به شمشیر و خنجر به گرز و کمند برید و درید و شکست و ببست // یلان را سر و سینه و پا و دست»	۱,۵
۲۳	عبارت درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) چترها را باید بست زیر باران باید رفت. (تلمیح - مراعات النظیر) ب) این مه که چون منیژه لب چاه می نشست گریان به تازیانه ی افراسیاب رفت (تضمین – تلمیح)	۱

www.kanoon.ir

	نقد و تحلیل نظم و نثر (۴نمره)	
۲۴	شعر زیر از **علامه دهخدا** را بخوانید و به سوالات پاسخ دهید. **ای مرغ سحر چو این شب تار // بگذاشت ز سر سیاه کاری** **وز نفخه ی روح بخش اسحار // رفت از سر خفتگان خماری** **بگشود گره ز زلف زر تار // محبوبه ی نیلگون عماری** **یزدان به کمال شد پدیدار // و اهریمن زشت خو حصاری** **یاد آر ز شمع مرده یاد آر** الف) این شعر مربوط به کدام دوره ادبی است؟ دو مورد از ویژگی های زبانی این شعر را بنویسید. ب)بیت آخر چه آرایه ای دارد؟	۲
۲۵	متن زیر را بخوانید و **ویژگی های زبانی دورهٔ بیداری** را در آن بیابید و بنویسید . (ذکر ۳ مورد) ((باری چه دردسر بدهم؟ آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت حالا که می بیند آن روی کار بالاست دست و پایش را گم کرده، تمام حرفها یادش رفته. تا یک فرّاش قرمزپوش می بیند ، دلش می تپد ، تا به یک ژاندارم چشمش میافتد، رنگاش می پرد، هی می گوید: امان از همنشین بد.))	۱،۵
۲۶	هر یک از ویژگی های زیر، مربوط به کدامیک از قلمروهای سه گانهٔ شعر و نثر دورهٔ بیداری است ؟ الف) رهایی از قید و بندها در نثر مصنوع و فنی: ..... ب) روی آوردن به واژه ها و اصطلاحات موسیقی عامیانه و حتی واژه های فرنگی :	۰،۵
		۲۰

نمره ورقه	با عدد		نمره	با عدد	
	با حروف		تجدید نظر	با حروف	
نام دبیر و امضا :	تاریخ:		نام دبیر و امضا :	تاریخ:	

www.karnoon.ir

پاسخ نامه سوالات آزمون نوبت اول علوم و فنون ادبی دوازدهم

۱)الف) عارف قزوینی ب) قائم مقام فراهانی

قسمت (ج) رواج صنعت چاپ و روزنامه نویسی و ترجمه و نشر کتاب های عربی

۲- الف) میرزاده عشقی ب) صبای کاشانی

۳- شمس و طغرا شمس الدین قمر یا داستان باستان-

٤- سید اشرف الدین حسینی عارف قزوینی

٥- نوعی باستان گرایانه و روحیه کاوشگرانه در شناخت هویت گذشته حاکم بود

٦- به دلیل سیاست های رایج در جامعه

۷-مضمون قانون و قانون مداری

۸- ج) یا توجه به سیاست -8

الف) حذف همزه ب) بلند تلفظ کردن هجای کوتاه

۹ -الف) همسان ب) ناهمسان -

۱۰- کوتاه سیاه و کلمه هایی مانند اینها

۱۱- (قسمت د) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند. وزن آن (مستفعلُ – مستفعلُ – مستفعلُ - مستف

۱۲- بیت (ب) ای سرو بلند قامت دوست وه وه که شمایلت چه نیکوست) بیت رامی توان به دوصورت برش هجایی زد و -
(وزن آن (مفعولُ – مفاعلن – فعولن) یا (مستفعلُ – فاعلاتُ– فع لن

.۱۳- هجای سوم در مصرع دوم بخاطر کسره اضافه بلند تلفظ می کنیم

۱٤ - الف) جادویی (در هجای دوم کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند) شب و روز (در هجای دوم بلند تلفظ کردن
(مصوت کوتاه به خاطر مصوت کوتاه پایان کلمه)

۱٥ - الف تقطیع اختیار شاعری حذف همزه

۱٦)الف)همسان ب) ناهمسان

۱۷)تلمیح - اشاره به داستان حضرت ابراهیم (ع) که آتش به امر خدا سرد و گلستان شد. مراعات نظیر بین (چمن -
(لاله - ریحان

۱۸- . الف (مراعات النظیر : گندم - جو) ب) تلمیح دارد به حضرت آدم به دلیل خوردن میوه ممنوعه ((گندم)) از بهشت رانده شد

۱۹ - الف)تلمیح ب) تناقض ج) مراعات النظیر

www-kanoon-ir

۲۰) الف) حضور و غیبت (تضاد) ب) تناقض (چون دو کلمه متضاد بین حاضر و غایب وجود دارد و وجود یکی ، وجود دیگری را نقض میکند .یعنی جمع دو امر محال (غایب بودن ،حاضر بودن را نقض کرده است.

۲۱ - الف)دارد ب) ندارد ج) دارد

۲۲)الف)لف و نشر نامرتب ب) ندارد ج) لف و نشر مرتب

۲۳ - مراعات النظیر ب) تلمیح

۲٤- الف)بیداری - از نظر تاریخی نشان از آزادی خواهی و شرایط تیره و تار آن زمان و استبداد حاکم بر جامعه است.
ب) تضاد بین کلمات اهریمن و یزدان

۲۵- واژه های عربی نا آشنا کمتر دیده می شود .۱- واژه های بیگانه مانند ژاندارم (فرانسوی) در آن دیده می شود . ۳- نثر ساده و قابل فهم است . ۰- جملات نسبت به گذشته کوتاه تر هستند .

۲٦ - الف) قلمرو ادبی ب) قلمرو زبانی